

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Deseño de Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación I
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte Dramática
ESPECIALIDADE	Escenografía
ITINERARIO	
CURSO	2º
CRÉDITOS ECTS	2
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADORA	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTE	Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez Horario titorías: http://www.esadgalicia.com/glg/profesorado.php?id=2&tit=Titor%EDas Contacto: diasdeluz@gmail.com / alejandra.montemayor@edu.xunta.gal
DESCRIPCIÓN	Estudo da natureza da luz e os seus aspectos físicos. Coñecemento de magnitudes e principios fundamentais. Estudo das fontes de luz. Fundamentos teóricos e prácticos do equipo técnico preciso na iluminación teatral. Entedemento das modificacións da características psicofísicas do personaxe a través da luz. Introducción ao manexo da cor na iluminación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Aconséllanse os desenvolvidos no 1º curso de Escenografía.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego x Castelán x Inglés
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DA DISCIPLINA	
T2	Recoller información significativa, analazala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
EE1	Concibir as ideas e propostas que fundamentan a creación do deseño, explorando a dinámica do espazo, do corpo e da luz, valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.

EE2	Proxectar a composición do deseño a través do uso do coñecemento dos procedementos técnicos e de representación.	
EE5	Estudar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.	
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA		COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Obter os coñecementos técnicos precisos e iniciarse nos criterios estéticos no eido da iluminación teatral que no futuro acheguen ao alumnado a ser quen de plantexar e executar un deseño de iluminación a través da dramaturxia da luz.		T2, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5
2. Coñecer os diferentes aspectos relacionados coa luz, as súas peculiaridades, o seu comportamento e natureza física.		T2, T8, X6
3. Comprender a relación entre o traballo do/a iluminador/a, o/a escenógrafo/a, o/a figurinista e o/a director/a de escena.		T3, T8, T13, EE5
4. Potenciar a posta en común e fomentar o respecto tanto ás persoas como aos materiais empregados		T8
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	HORAS
1. O ollo humano	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anatomía e vía visual. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Partes do ollo humano e as súas funcións. 1.2. Formación de imaxes. 1.3. Fotorreceptores. 2. Curva de sensibilidade. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Visión fotópica, escotópica e mesópica. 2.2. Efecto Purkinje. 3. Respostas do ollo ante a luz. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Acomodación. 3.2. Adaptación. 3.3. Deslumbramiento. 3.4. Fatiga e postmaxen 	1
2. Natureza e aspectos físicos da luz.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Natureza física da luz. 2. Ondas electromagnéticas. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Lonxitude de onda. 2.2. O espectro visíbel. 2.3. Espectro continuo e descontinuo. 	2

<p>3. Propiedades ópticas da materia.</p>	<p>1. O comportamento de materia ante a luz.</p> <p>1.1. Reflexión.</p> <p>1.2. Absorción.</p> <p>1.3. Transmisión.</p> <p>1.4. Refracción.</p> <p>1.5. Interferencia.</p> <p>1.6. Dispersión.</p> <p>1.7. Polarización.</p> <p>2. As lentes</p> <p>2.1. Lentes cóncavas.</p> <p>2.2. Lentes convexas.</p> <p>2.3. Lentes plano – convexas.</p> <p>3. Lentes Fresnel.</p> <p>4. Lentes concentradoras.</p>	<p>4</p>
<p>4. Magnitudes luminosas fundamentais.</p>	<p>1. Magnitudes fotométricas.</p> <p>1.1. Fluxo luminoso.</p> <p>1.2. Intensidade luminosa.</p> <p>1.3. Luminancia.</p> <p>1.4. Iluminancia.</p> <p>1.5. Rendemento luminoso.</p> <p>2. Aparatos de medición luminosa.</p> <p>3. O sólido fotométrico.</p> <p>4. Curvas fotométricas.</p>	<p>1</p>
<p>5. A cor.</p>	<p>1. Natureza da cor.</p> <p>1.1. O espectro visíbel.</p> <p>1.2. A cor dos corpos.</p> <p>1.3. Lonxitude de onda.</p> <p>1.4. Distribución espectral.</p> <p>1.5. Temperatura de cor.</p> <p>1.6. A síntese aditiva.</p> <p>2. Sistemas de clasificación da cor.</p> <p>2.1. A esfera de Runge.</p> <p>2.2. O sólido de Ostwald.</p> <p>2.3. O NCS estándar.</p> <p>2.4. O sistema Munsell.</p> <p>2.5. Diagrama cromático CIE.</p> <p>3. Os filtros</p> <p>3.1. Efecto de cor.</p> <p>3.2. Correctores.</p> <p>3.3. Difusores.</p> <p>3.4. Densidade neutra.</p> <p>3.5. Dicroicos.</p> <p>4. Psicoloxía da cor.</p> <p>4.1. Diferenciación entre cor pigmento e cor luz.</p> <p>4.2. Luz e cor no personaxe.</p> <p>5. Modificación dos elementos escénicos a través da cor.</p> <p>6. Percepción visual aplicada á iluminación.</p>	<p>4</p>

<p>6. Fontes de luz</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tipos de lámpadas. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Lámpadas incandescentes. <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Stándard. 1.1.2. Halóxena. 1.1.3. Reflectora. 1.2. Lámpadas de descarga. <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Vapor de mercurio. <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1.1. Baixa presión. <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1.2. Alta presión. 1.2.1.3. Luz mesturada. 1.2.1.4. Haloxenuros metálicos. 1. Vapor de sodio. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Baixa presión. 1.2. Alta presión. 3. Lámpadas de inducción. 4. Lámpadas de xenón. 5. Tubos luminiscentes. 6. Paneis electroluminiscentes. 7. Láser. 8. Fibra óptica. 9. LEDs <ol style="list-style-type: none"> 9.1. OLEDs 10. Quimioluminiscencia. 2. Factores a ter en conta. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. IRC: sistema de clasificación. 2.2. Distribución espectral. 2.3. Curvas de distribución luminosa. 2.4. Depreciación da eficiencia luminosa. 	<p>2</p>
<p>7. Os proxectores de luzteatral</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7.1. Panoramas. 7.2. PAR-64. 3. P/C. 4. Fresnel. 5. Recorte. 6. Cañón. 7. Beam. 8. Svoboda. 9. Estroboscópicos. 10. Robotizados. 	<p>5</p>
<p>8. Ubicación dos proxectores.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iluminación frontal. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Frontal pura. 1.2. Frontolateral. 2. Iluminación lateral. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Lateral pura. 2.2. Lateral dende vara 3. Iluminación de contra. 4. Iluminación cenital. 5. Iluminación contrapicada. 6. Iluminación rasante. 	<p>3</p>

9. Esquemas básicos de iluminación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Esquemas de luz xeral. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. O aforado da caixa escénica e a luz xeral. 1.2. Sistema Mc Candless. 1.3. Sistema de triangulación. 1.4. Outros esquemas de luz xeral. 2. Características propias dos diferentes espectáculos. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Teatro clásico. 2.2. Teatro contemporáneo. 2.3. Ballet clásico. 2.4. Danza contemporánea. 2.5. Ópera. 2.6. Musical. 2.7. Cabaret. 2.8. Rock. 3. Luces puntuais e de efecto. 4. Psicoloxía do personaxe. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Modificación das características psico-físicas do personaxe a partir da situación e dirección dos proxectores. 	3
10. Infraestrutura teatral para a iluminación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Varas manuais e electrificadas. 2. Truss. 3. Torres de rúa. 4. Circuitos e conexións. 5. Cicloramas. 6. Panoramas. 7. Proxectores 	1
11. O control da luz.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dimmer 2. Patch. 3. Protocolo DMX-512. 4. A mesa de luces 	2
12. Traballos en torno á iluminación.	13.1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura...	2
TOTAL HORAS		30

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	10	4	14
Exposición práctico-teórica	8	2	10
Práctica colectiva	6	2	8
Titorías individuais	2	6	8
Actividades de avaliación. Probas	4	16	20
TOTAL	30	30	60
PORCENTAXE	50%	50%	

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Exposicións maxistras.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral. Apoiaranse con material audiovisual que será entregado posteriormente para a súa revisión e/o consulta.
Exposicións práctico-teórica.	Faranse no teatro, realizando unha práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.
Prácticas individuais e colectivas.	Desenvolveranse baixo a supervisión da docente, aplicando os contidos aprendidos.
Titorías individuais e colectivas.	Asesoramento sobre os diversos temas que compoñen a programación tanto de xeito teórico como teórico-práctico.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Afondamento nos coñecementos	O alumnado que desexe afondar en calquera dos temas indicados nesta guía docente poderá solicitálo á profesora.
------------------------------	---

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN
8.1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Realización dunha proba escrita sobre os coñecementos teóricos acadados.	T2, T3, T8, X5, X6, EE1, EE2, EE5	80%
Asistencia a clase, puntualidade, participación...	T13	20%

Nota 1: O 10% de faltas de asistencia a clase suporá a perda de avaliación continua.

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun vídeo no que se relacionarán os conceptos destaguía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	30%

Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora o mes anterior á avaliación extraordinaria.

Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun video no que se relacionarán os conceptos destaguía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	30%

Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora ao menos un mes antes de realizar a proba.

Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas

KUEPPERS, Harald (1985): *Fundamentos de la teoría de los colores*, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.

MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): *Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación*. Editorial Ñaque. Ciudad Real.

SIRLIN, ELI (2006): *La luz en el teatro. Manual de iluminación*. Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral. Buenos Aires.

TORNQUIST, JORRIT (2008): *Color y luz, teoría y práctica*. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.

YOT, RICHARD (2011): *Guía para usar la luz*. Ed. Blume. Londres.

Referencias complementarias

BOVA, BEN (2004): *Historia de la luz*. Ed. Espasa Forum. Colección Ensayo y Pensamiento. México.

DREYER, KEVIN (2020): *Dance and light. The partnership between choreography and lighting design*. Ed. Routledge. Nueva York.

GALLARDO, SUSANA (2007): *Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información*. Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.

HELLER, EVA (2004): *Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón*. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.

LOISELEUX, JACQUES (2004): *La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz*. Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.

MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): *Un discurso de la luz*. Editado por Erco, Alemania.

MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): *Electricidad I, Teoría básica y prácticas*. Marcombo Ediciones

Técnicas. ROSSO, PACO (2019): *Control de la iluminación*. Ed. Paraninfo. Madrid.

ROSSO, PACO (2017): *Luminotecnia. Iluminación, captación y tratamiento de la imagen*. Ed. Altaria, SL. Tarragona. SÁ, ALFRED (2015): *Aplicaciones del LED en diseño de iluminación*. Ed. Marcombo. España.

SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): *Dramaturgias de la imagen*. Universidad de Castilla la Mancha.

SIMPSON, ROBERT (2003): *Control de la iluminación. Tecnología y aplicaciones*. Ed. Focal Press. Escuela de Ciney Vídeo. Guipúzcoa.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

- Para unha realización segura das prácticas no teatro, será preciso asistir a clase cun calzado axeitado con sola de goma. Non se poderá asistir a clase con sandalias ou calzado similar nin con tacóns.
- Está prohibido acudir a clase tendo consumido alcol ou calquera tipo de sustancias estupefacientes.
- Atención á diversidade: ao tratarse dunha materia cunha gran carga práctica, valorarase cada posible situación de xeito particular para garantir unha resposta ás necesidades temporais ou permanentes de todo o alumnado.
- Esta materia precisa desenvolver as súas prácticas na Sala Manuel Vieites.

MEDIDAS COVID-19

Manteranse medidas de prevención da COVID-19 en todos os espazos de traballo, como a hixiene das mans e a ventilación regular dos espazos pechados. Asemade, activaranse os protocolos que especifique a Administración educativa no caso de ser preciso.

